De elektronische identiteitskaart

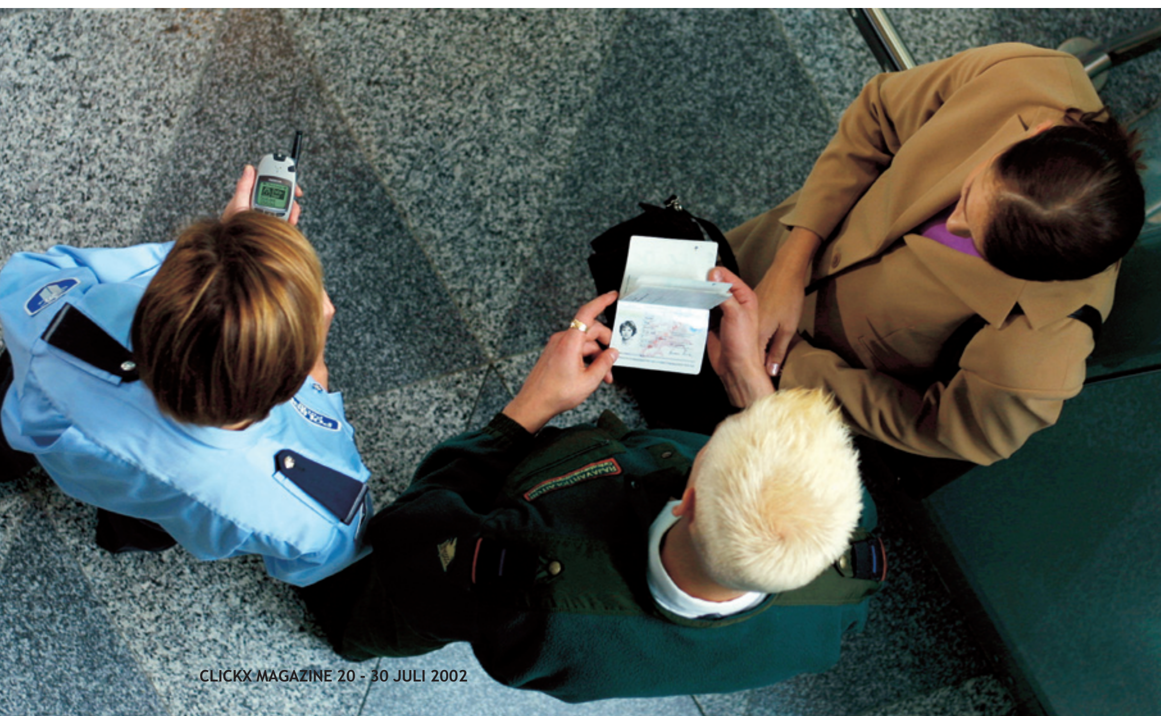
Een nieuw identi-tij

Vanaf deze maand start een proefproject in elf Belgische gemeenten met elektronische identiteitskaarten. Als dit project goed verloopt, mogen we ons vanaf volgend jaar in het hele land verwachten aan een nieuw elektronisch pasje. Maar hoe werkt dit nu precies? En wat kan je ermee aanvangen? Clickx zocht het even voor je uit.

E-government is een modieuze term voor alles wat de overheid op digitaal vlak uitvreet. De websites van de verschillende regeringen en gemeenten zijn daar één voorbeeld van. Onlangs maakte de Belgische overheid een ander initiatief bekend: de elektronische of digitale identiteitskaart. Eind dit jaar of begin volgend jaar lopen de eerste Belgische burgers al met een elektronische identiteitskaart rond. Voorlopig blijft het nog beperkt tot een aantal gemeenten, eentje per provincie. Maar wie in Borsbeek, Geraardsbergen, Jabbeke, Leuven, Tongeren, Lasne, Marche-en-Famenne, Rochefort, Seneffe, Seraing of Sint-Pieters-Woluwe woont, heeft een kleine kans om dit jaar nog zo'n digitaal exemplaar over de gemeentelijke toonbank te mogen ontvangen. En dit alles voor de ronde prijs van € 10.

Kleiner maar slimmer

De digitale of elektronische identiteitskaart wordt kleiner dan de huidige generatie. Ze krijgt het formaat van een bankkaart en met de ingewerkte microchip zal ze nog meer op een bankkaart lijken. De elektronische identiteitskaart is wat ze een 'smart card' of slimme kaart noemen.
Op de kaart staat de gebruikelijke administratieve informatie: periode van geldigheid, plaats van afgifte, nummer van de identiteitskaart en de handtekening van de gemeentelijke ambtenaar. Andere zichtbare informatie op de kaart: je naam en twee voornamen (plus nog een initiaal als je een derde voornaam zou hebben), je nationaliteit, je geboorteplaats en –datum, je geslacht, je rijksregisternummer en je handtekening.
"Net zoals mijn huidige identiteitskaart," denk je nu misschien. Maar bekijk die dan nog maar eens goed: je zal merken dat er één stukje informatie in de opsomming hierboven ontbreekt. Jawel, het adres is voorgoed van de zichtbare kaart verdwenen en is nu enkel elektronisch op de chip terug te vinden. Daar bestaat een heel eenvoudige reden voor: als je dan verhuist, hoef je geen nieuwe identiteitskaart te laten maken. Je laat enkel de gegevens op de chip wijzigen en klaar is Kees.



Big Brother-kaart?

Met je elektronische identiteitskaart zal je zeer uiteenlopende zaken kunnen doen: on line je belastingen invullen en doorsturen, uittreksels van je geboorteakte bestellen, nieuwe nummerplaten bestellen enzovoort. Vele mensen en organisaties vrezen daarom dat je kaart toegang geeft tot een superdatabank waarin alle gegevens over jezelf – financieel, medisch, juridisch, enzovoort – samen worden opgeslagen.
Dat is niet het geval, verzekert minister Luc Van den Bossche: alles blijft op de diensten waar het was. Wat er wel verandert, is de toevoeging van een soort overheidsportaal: één uniek loket waar je met je kaart toegang toe krijgt en van waaruit je alle diensten kan bereiken die je wil. Bovendien wordt een mechanisme uitgebouwd ('universal messaging engine' genoemd, of kortweg: UME) waarmee informaticasystemen van verschillende departementen bij elkaar informatie kunnen opvragen zonder dat hiervoor iemand moet worden lastiggevallen. De opgevraagde informatie wordt enkel doorgegeven als na controle blijkt dat het aanvragende departement recht heeft op deze informatie.

En de beveiliging?

Ook voor de beveiliging van de kaart zelf werden hoge eisen gesteld.
De eerste vorm van beveiliging is ons al goed vertrouwd: de pincode. Bij de uitreiking van de kaart krijg je een unieke code die je zal moeten ingeven telkens wanneer je de kaart gebruikt.
De tweede beveiliging, PKI genaamd, is al iets complexer en wordt gebruikt voor het bevei-

dperk breekt aan

ligen van je communicatie met anderen over het internet of een ander netwerk, doordat je de boodschap versleutelt of encrypteert. PKI staat voor Public Key Infrastructure en komt hierop neer dat je op je kaart twee sleutels geleverd krijgt waarvan de correcte werking gewaarborgd is door een onafhankelijke certificeringorganisatie.
Eén van beide sleutels, de private sleutel, staat op je kaart gegrift, maar die hoef je zelf niet te kennen of te gebruiken. De tweede sleutel, de publieke sleutel, wordt gebruikt door de tweede partij waarmee je communiceert. Belangrijk om te weten is: je private en publieke sleutel zijn weliswaar niet identiek, maar je versleutelt telkens met de publieke sleutel wat je met de private sleutel ontsleutelt en omgekeerd. Zo blijft je private sleutel volledig onbekend en kan niemand in jouw plaats berichten versleutelen of ontsleutelen.

Sleutels

Er zijn eigenlijk twee scenario's voor het gebruik van deze sleutels:
In het eerste scenario heeft de andere jouw sleutel al. Dat kan als het iemand is waarmee je veel vertrouwelijke informatie over het internet uitwisselt. Of als de andere partij de overheid is, waar je regelmatig officiële documenten naartoe stuurt.
In het tweede scenario wil je een boodschap beveiligen naar een persoon of bedrijf die je private sleutel niet heeft. Dan is het interessant dat je die andere om zijn publieke sleutel vraagt en je boodschap daarmee versleutelt. Want anders ga je met je versleutelde boodschap tegelijk ook de sleutel meesturen, wat ongeveer gelijk staat met het sturen van een kluis met de sleutel er nog op.
De digitale handtekening voegt hier nog een laagje aan toe: niet alleen ga je je bericht versleutelen, maar je haalt je bericht ook nog eens door de mangel (vaak wordt hiervoor het Engelse woord 'hash' gebruikt, letterlijk vertaald: hachee of hutspot) via een bepaald algoritme, met als resultaat een bepaalde tekencode van een specifiek aantal tekens. Deze tekencode wordt, eventueel samen met je bericht, versleuteld met je private sleutel en met het bericht mee verstuurd naar de ontvanger. De ontvanger ontsleutelt dan de tekencode (en indien nodig ook het bericht) met je publieke sleutel. De ontvanger gaat vervolgens het bericht door de mangel halen met hetzelfde algoritme, wat hem dezelfde 'hutspot' moet opleveren. Beide tekencodes worden met elkaar vergeleken en als ze identiek zijn, weet de ontvanger dat het bericht wel degelijk van jou komt en dat er bovendien niets fout is gelopen bij het transport van het bericht over het netwerk.

Toepassingen

Wat kan je nu eigenlijk allemaal aanvangen met die nieuwe digitale identiteitskaart? Wel, heel wat: je krijgt toegang tot je persoonlijke dossier bij de overheid, en dus inzage in wat men over jou weet. Weinig spectaculair meestal, maar soms wel handig. Zo was er een peutertje van enkele maanden oud dat in 2000 moest gaan stemmen, omdat in het rijksregister stond vermeld dat hij in 1900 was geboren in plaats van 2000. Met inzage in zijn persoonlijke gegevens had de peuter kunnen voorspellen dat hij een stembrief ging krijgen. Enfin, zijn ouders toch. En ze hadden meteen ook kunnen kijken waarom hun 100-jarig spruitje zijn pensioen niet kreeg.
Je kan ook documenten aanvragen voor zaken waar je vroeger vaak verre verplaatsingen moest doen en heel lang voor moest aanschuiven. Iedereen die de nummerplaat van zijn wagen ooit zelf is gaan afhalen, weet ongetwijfeld wat we bedoelen.
Aangezien de communicatie via de kaart volledig beveiligd is, kan je ook on line gegevens uitwisselen met de gemeentelijke en federale overheid. Wat deze gegevensuitwisseling allemaal zal inhouden, weet men bij de overheid voorlopig zelf nog niet. Op termijn kan de kaart ook gebruikt worden voor communicatie met bedrijven en organisaties: door de unieke handtekening op de kaart kan je jezelf overal identificeren.

HOE SLIM IS DE SMART CARD?

De elektronische identiteitskaart is eigenlijk een smart card: een kaart met een ingebouwde elektronische chip. Vroeger bestond de smart card vooral als **geheugenkaart**, een kaart waarop enkel informatie kan worden opgeslagen. Deze informatie staat op een magneetstrip aan de achterkant van de kaart. Tegenwoordig gebruikt men vooral de **microprocessorkaart**. Op deze kaart wordt, meestal vooraan, een holte aangebracht waarin de geheugenmodule wordt bevestigd. De geheugenmodule zelf bestaat uit een geheugenchip, die met een contactplaat verbonden is via haarfijne draadjes. Over de module wordt een beschermende laag epoxyhars aangebracht, een speciale kunsthars die wordt gebruikt voor de isolatie van elektrische onderdelen. De huidige bankkaarten zijn een combinatie van geheugenkaart en microprocessorkaart, dat heb je wellicht al zelf gemerkt.
De digitale identiteitskaart is een microprocessorkaart, waarop meerdere toepassingen geplaatst kunnen worden – in het Engels noemt men ze **multi-application smart cards**. Vroeger was zoiets ondenkbaar omdat de kleine omvang van de chip weinig bewerkingen toeliet. Maar de nieuwe generaties chips zijn zoveel krachtiger, dat verschillende eenvoudige bewerkingen toch mogelijk zijn. De eerste maanden en wellicht zelfs jaren zal je waarschijnlijk toch slechts één of twee toepassingen kunnen gebruiken.
De eerste generatie digitale identiteitskaarten zullen **contact smart cards** zijn: kaarten die worden ingevoerd in een kaartlezer, waarbij er een fysiek contact is tussen de kaart en de lezer. **Contactloze smart cards** hebben een soort ingebouwd antennetje waarlangs met de kaartlezer kan worden gecommuniceerd zonder dat er fysiek contact plaatsvindt. Tegenwoordig bestaan er al **combi cards**, die de twee technologieën combineren. Als de digitale identiteitskaart zo'n combi-card was, zou je bijvoorbeeld enerzijds de kaart in een kaartlezer kunnen steken als je op je pc werkt, en anderzijds de kaart gebruiken voor toegang tot bepaalde gebouwen of diensten. We kunnen ons bijvoorbeeld best voorstellen dat je op je identiteitskaart de toegang tot een concert of voetbalmatch kan laden en dan met je kaart langs de lezer passeert zonder die echt in een sleuf te moeten steken. Maar dat zal wellicht niet meer voor dit decennium zijn.

Je kan officiële formulieren aanvragen, zoals uittreksels uit de geboorteakte en adreswijzigingen. In sommige plaatsen kan dit nu al (ga maar eens kijken naar [www.gent.be], onder 'e-loket'), maar met het gebruik van de identiteitskaart wordt dit allemaal wel efficiënter, aangezien er dankzij de digitale handtekening geen extra controles meer nodig zullen zijn.

Zakendoen

Documenten die met behulp van deze kaart ondertekend worden, zullen evenveel rechtswaarde hebben als traditioneel ondertekende documenten. Ineens worden heel wat zaken on line mogelijk die vroeger enkel met een traditionele handtekening aanvaard werden. Je belastingbrief elektronisch invullen en versturen bijvoorbeeld, maar ook een contract afsluiten met je zakenpartner in Italië.
Zodra de digitale handtekening op deze kaart algemeen aanvaard wordt, wordt digitaal zakendoen ook heel wat veiliger. De hele Belgische zakenwereld hoopt dan ook dat het project een gigantisch succes wordt, want dit betekent wellicht de definitieve doorbraak van digitale handel in al zijn vormen.
Intussen zouden in alle proefgemeenten nieuwe pc's aangekomen moeten zijn om met deze digitale identiteitskaart te werken. Maar de eerste elektronische identiteitskaart zelf zal nog wat op zich moeten laten wachten. Geen nood, zegt men bij de overheid: die periode kan nuttig worden gebruikt om het gemeentepersoneel al te laten wennen aan de nieuwe hard- en software. Dat het meest essentiële stuk hard- en software voorlopig ontbreekt, blijkt geen demper op het enthousiasme te kunnen zetten. Intussen kunnen ze de procedure voor de aanvraag van de kaarten al gebruiken voor het aanvragen van de huidige, niet-elektronische kaarten. Het principe blijft immers hetzelfde, enkel de kaartenleverancier verandert.

Tussen nu en sint-juttemis

Als alles volgens plan verloopt, zijn de eerste kaarten zelf tegen het einde van dit jaar klaar, en kan de volledige infrastructuur eindelijk getest worden. Zes maanden later wordt het hele project geëvalueerd, en bij een positief rapport kan de kaart ook in de andere gemeenten worden ingevoerd. Voordat elke gemeente de nodige soft- en hardware heeft om de kaarten aan te vragen, zijn we wellicht weer enkele jaartjes verder. Voordat iedereen in België zijn elektronische identiteitskaart heeft, zijn we wellicht al 2008 of 2009. Zo laat? Natuurlijk, want om de invoering geleidelijk te laten verlopen, kan je pas een aanvraag voor een elektronische kaart doen als je huidige kaart is verlopen, en dat kan inderdaad tot het einde van dit decennium duren.
En dan zijn we er nog niet. In het begin zal de elektronische kaart waarschijnlijk enkel gelezen kunnen worden in speciale kiosken in openbare plaatsen, zoals het gemeentekantoor zelf. Hoe snel er ook kaartlezers beschikbaar zullen zijn en hoe duur die zullen worden, daar hebben we voorlopig het raden naar. Bovendien is het lang niet zeker dat meteen alle toepassingen beschikbaar zullen zijn. Met andere woorden: reken er maar niet op dat je volgend jaar al je belastingbrief kan doorsturen vanaf je pc. Sommigen dromen ervan om ook het rijbewijs en de SIS-kaart te integreren op deze kaart. Maar dan zijn we waarschijnlijk al weer een kaartje verder: de geldigheidsduur van elke kaart is voorlopig vastgelegd op vijf jaar.



We kunnen toch wel een beetje trots zijn op onze regering: dit keer hebben ze de e-government trein niet gemist. België is één van de weinige landen binnen Europa die al werken aan de digitale identiteitskaart. In Denemarken, Nederland en Italië zit men ook in de testfase. Enkel in Finland wordt de kaart al gebruikt.

Steek laten vallen

Of was de trein toch al een beetje vertrokken? Zoals gezegd is de digitale identiteitskaart een project van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en van het Ministerie van Ambtenarenzaken. Nieuwsgierig als we zijn, gingen we eens kijken wat de websites van beide ministeries over dit nieuwe project te vertellen hebben.
Op de webstek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken [mibz.fgov.be] vonden we boven het minzaam glimlachende hoofd van minister Antoine Duquesne een link naar de zoekpagina van deze site. "Dat belooft," dachten we al doorklikkend. Maar helaas, zoals zo vaak in de politiek, worden onze verwachtingen niet helemaal ingelost.
Zo is er geen mogelijkheid om een zoekterm in te tikken op deze pagina, en krijg je enkel de keuze tussen een oneindig aantal publicaties die je kan opvragen en een telefoonnummer en e-mailadres van een contactpersoon. In tegenstelling tot de meeste contactpersonen heeft deze helaas geen naam. Na vele telefoontjes legde een woordvoerder van Binnenlandse Zaken ons vriendelijk uit dat de informatie over de digitale identiteitskaart 'wellicht in september' op de site wordt geplaatst.
Ongeveer hetzelfde verhaal bij het Ministerie van Ambtenarenzaken (nu: Federale Overheidsdienst Personeel en Organisatie) [www.mazfp.fgov.be]. Hier vind je, na even doorklikken een zoekpagina waar je wél zoektermen kan intikken. Maar helaas: 'digitale identiteitskaart' of 'elektronische identiteitskaart' als zoekterm levert ook welgeteld nul resultaten op. Ook hier kregen we na enkele telefoontjes iemand aan de lijn die ons meer uitleg kon verschaffen. Maar weer had iedereen veel tijd kunnen uitsparen als de informatie over de elektronische kaart op de site van beide ministeries terug te vinden was.

Conclusie

Op het vlak van on line informatie verstrekken heeft onze federale regering het etiket 'e-government' nog niet echt verdiend. En zo slaagt België erin om op het vlak van e-government zowel het haantje-de-voorste als het kneusje van de klas te zijn.

— Stef Gyssels —